

produktionen foregå på normale frie vilkår indenfor den almindelige lovgivnings rammer, d. v. s. indenfor almindelig aktieselskabslovgivning, udbyttebegrænsningslovgivning, pris-kontrol o. s. v., men uden koncessionens specielle samfunds-kontrol, eller at søge at få en så god koncession som muligt halet i land efter en forhandling.

Den første udvej, at give sukkerproduktionen fri, dækkede fabrikernes principale ønske, og når man gennemtænker, hvilke virkninger det ville have, forstår man også, at en sådan øjeblikkelig frigivelse af sukkerproduktionen på den måde, jeg har nævnt det, ville være i overensstemmelse med sukkerfabrikernes og sukkeraktionærernes interesser. I så fald ville sukkerprisen på hjemmemarkedet kun være underkastet den regulering, som prisloven giver anledning til. Jeg skal ikke kunne sige med bestemthed, hvilken sukkerpris man i kraft af prisloven kunne nå frem til, men en ting er givet: en sådan sukkerpris ville under alle omstændigheder give fabrikkerne en højere afregningspris og en større fortjeneste, end koncessionsforslagets bestemmelser vil give fabrikkerne. Det ville altså være blevet dyrere for samfundet end den ordning, vi nu foreslår gennemført.“

Af ministerens udførlige redegørelse for lovforslagets for-historie skal yderligere — med nogle udeladelser — anføres følgende uddrag:

„Jeg kan rolig sige, at forliget ikke blev tilfredsstillende. Det blev ikke tilfredsstillende for regeringen, og såvidt jeg har forstået partiernes stilling i rigsdagsudvalget, ejheller tilfredsstillende for partierne. På den anden side må man ikke have den opfattelse, at forhandlingerne var resultatløse, og at der ikke på den samfundsmæssige linie blev opnået forbedringer. Det blev der afgjort. Jeg skal nævne enkeltvis af de stridsspørgsmål, der i særlig grad gjorde sig gældende under forhandlingerne.

Et af de store stridsspørgsmål var de såkaldte *B-produktioner*, sideproduktionerne. Fra regeringens side og, såvidt jeg forstod det, også fra rigsdagspartiernes side fremhævede man under forhandlingerne det synspunkt, at disse side-produktioner måtte afgive en andel af deres overskud til at støtte sukkerproduktionens økonomi. Dette synspunkt underbyggede man med en almindelig driftsøkonomisk betragtning, som vel gælder i næsten alle private virksomheder, gående ud på, at hvis man har forskellige produktioner indenfor samme virksomhed, så kan nogle produktioner til visse tider gå godt, andre mindre godt, og de lønnende produktioner må så støtte de mindre lønnende, sådan at virksomhedens økonomi betragtes som en helhed. Ud fra disse